

## Ponovno zgodan dan za skrivanje

*Svemir (koji neki nazivaju Bibliotekom) sastoji se od nepoznatog, možda čak beskonačnog broja šestokutnih galerija, u čijem se središtu nalaze prostrani bunari za provjetravanje ovičeni niskim balustradama.*

Jorge Luis Borges, *Babilonska biblioteka*, 1941.)<sup>1</sup>

Borges nadalje piše kako se sa šesterokuta u nedogled *svemira biblioteke* prostiru donji i gornji katovi, a raspored je u šesterokutnim galerijama isti. Dva su niska prolaza za omanjeg bibliotekara od kojih se jedan otvara prema sljedećoj istovjetnoj galeriji, jednakoj svima ostalima. U blizini su spiralne stepenice koje se spuštaju i uzdižu također u nedogled. U hodniku je i zrcalo koje vrlo vjerno udvostručuje oblike. Iz toga mnogi izvlače zaključak da *biblioteka* nije beskonačna, jer čemu takva varljiva iluzija udvajanja? Autor prepričane priče zanosi se da glatka zrcala nagovještavaju beskraj; svjetlost je nedovoljna, ali neprestana. Tragajući u mladosti za knjigom – sažetkom svih knjiga, sada je spreman – smrtnošću – za onostrani svijet. Padat će preko ograde u nesagledivi eter, a njegovo tijelo propadat će dugo i raspadati se uslijed trenja padanja koje je beskrajno. Prema njegovoj tvrdnji, *biblioteci svemiru* nema kraja. Idealisti, prema piscu, misle da je šesterokutna dvorana neophodan oblik apsolutnog prostora, našeg poimanja prostora. Trokuti i peterokuti bi prema tim uvjetima bili nezamislivi. Mistici, pak, u ekstazi vide zaokruženost sobe biblioteke jednom okruglom knjigom neprekinutog hrpta koja opisuje puni krug oko zidova. To je sumnjivo svjedočanstvo nejasnih riječi koje sugeriraju da je kružna knjiga Bog. Autor tvrdi: „*Biblioteka je lopta koje je istinsko središte bilo koji šesterokut, a*

---

<sup>1</sup> Citirano prema: <https://gimnazijadg.files.wordpress.com/2015/11/horhe-luis-borhe-vavilonska-biblioteka.pdf>

*obujam nenadmašan.*“<sup>2</sup> Potom, „Zamisli *P* da je svemir“, kako sugerira Borges, „biblioteka koja se rasprostire od slova na papiru, preko 25 znakova imaginarnog alfabeta do svih knjiga ikada napisanih, stvorenih i da od pojedinog slova, od ruba i središta do cjeline svemira koji je u svim točkama i smjerovima isti postoji neko načelo koje povezuje slovo sa svime, pojedinu sliku-riječ sa priželjkivanom teorijom svega?“<sup>3</sup> Svijet i sliko-jezik su povezani. Ono što ne možemo opisati i slikom zamisliti za nas ne postoji. Iako je u prevladavajućoj ikonolatriji svijeta tekstualni domašaj bitno sužen i osiromašen, slike i riječi su povezane. O tome je ovdje slika i riječ.

Paula Bučar stvara crna geometrijska tijela sastavljena od višekutnih oblika sadržanih u također crnome konstrukt<sup>4</sup>. Svaki konstrukt poput romba ili piramide je mnogokut. Njegovi tamni, povezani i djelomice prozirni konstrukti ponegdje su samoorganizirani i izrastaju poput grananja fraktala kakvoga konstruirana svemira. Stoga i metafora o crtici imaginarnoga heksagrama od kojeg je sazdana *svemir biblioteka* a koju imaginarnom analogijom povezujemo s opredmećenim Paulinim konstruktima proizašlih iz ideje, umijeća i motorike ruke ostvarenih 3D olovkom. To je ono što dogovorno nazivamo umjetnošću, a što u prirodi ne postoji. A u svemiru? Sonda je na Jupiteru našla i odaslala sliku golema

---

<sup>2</sup> Isto, bez paginacije.

<sup>3</sup> Borges zaključuje: „da je ljudska vrsta na dobrom putu da iščezne i da će je Biblioteka nadživjeti: osvjetljena, usamljena, beskrajna, savršeno nepokretna, opremljena vrijednim tomovima, bespotrebna, nepodmitljiva, skrivena. (...) *Biblioteka je neograničena i periodična*. Ukoliko bi neki vječni putnik krenuo u nju u jednom pravcu, ustanovio bi nakon nekoliko vjekova da se isti tomovi ponavljaju u istome neredu (i da ovaj, ponovljen tako postaje: Red.) Moja usamljenost nalazi utjehu u ovom elegantnom nadanju.“ Isto, bez paginacije. Potonji odlomak valja shvatiti kao metaforu stvaranja, odvijanja i kraja svemira.

<sup>4</sup> Galileo Galilei tumači: „Filozofija je zapisana u velikoj knjizi – svemiru – koja neprestano stoji otvorena našem pogledu. Ali knjiga ne može biti shvaćena sve dok čovjek ne nauči razumjeti jezik i tumačiti znakove kojima je napisana. Napisana je jezikom matematike, a njezini su znakovi trokuti, kružnice i druge geometrijske figure. Bez toga, čovjek samo luta u tamnom labirintu.“ Citirano prema: William Arntz, Besty Chasse, Mark Vicente, *Koji K uopće znamo...*, VBZ, Zagreb, 2005., str. 30.

heksagrama. Iako često mislimo da u prirodi nema ravne crte, ona postoji, primjerice, u stvaranju kristala na koje aludiraju i Paulina geo-tijela. Ona su tu, kao i nepristrani promatrač koji utječe na njih. U toj jednakovrijednoj igri slike i teksta u kojem se jedno odražava u drugome nastala je ova izložba.

Željko Marciuš